

החולץ ליבמתו

פרק רביעי יבמות

ג.

עין משפט גזר מצוה

א א מ"י פ"ה מלכות
 יבום הלכה די טושי"ע
 אה"ע קטן סוף פ"ק ג:
 ב ב מ"י שם טושי"ע שם
 פ"ק ג:
 ג ג מ"י שם טושי"ע שם
 פ"ק י:
 ד ד מ"י שם הלכה ד
 טושי"ע שם פ"ק ג:
 ה ה מ"י שם הלכה ז
 טושי"ע שם פ"ק ט
 ופ"ק י:
 ו ו מ"י שם טושי"ע שם
 פ"ק ז:

תוספות ישנים

למך קושא ללעיל דפריך
 לעיל לר' עקיבא למאי
 איתמר ר' יואב מוציא וכו'
 וכו' ומהשתא נכל
 למר דשפיר איתמר ר' יואב
 מוציא ליה גופה למימר
 ללא תפסי בה קדושי. דאי
 ללא תפסי בה גופה מוציא
 ה"א דתפסי בה קדושי
 ולא ה"א הולד ממור כמו
 בסוטה דלולבא מחד קדא
 נפקי דכתיב ליהויה וכו'
 א"כ תפסי בהו קדושי
 קדא ליהויה קאי נמי
 אמרי גרופה עם סוטה
 וכו' [קמ"ל קדא דמועבד]
 כ"י לראש"י: (א) ואמ"נ
 דג"כ יבמה א"כ למיך
 גמורה א"כ בלתי לא
 כדדריך"י בפ"ק (דף יז:). ר'
 יוסף לית ליה ה"א דיוקא
 קספ"ג א"כ זיקא אכל
 בנא דאשתו זריכה של
 מדע"ס כל שמייה לראש
 למיך נמי אצטריך ללא
 מיתמי ל' לא נמי נמי
 כיון ששאלת למה כמה
 גמורה. מאחר דלסור להחזיר
 גירושא מששאלת וה"ו
 אמרנא דש"י בלתי:

תוס' חר מקבא' (המשך)
 יפר שמו תפריך עליו
 יוחר מן הריאוי לו ולא
 ס"ל לרב ההם אוקמתא
 דאוקמ' רבה בר רב הונא
 בריה דרבי באבוי קדשו
 ירום לעושיה. ושמואל
 מספקא ליה וס"ל אין
 ממור מיבמה ממור דאי
 הכלל ספק ממור הו' וכו'
 קדיל' שבמחאה יש ממור
 ספק מיבמה והא דתיבא
 ספק ממור בבא בל הנייה
 ועל הסוטה ועל שומרת
 יבם שאין הולד ממור.
 (בנדרים) [לצדדין] קתני
 בנדה איני ממור כלל אפי'
 בספק בשומרת יבם איני
 ממור דאי אכל ממור ספק
 הו'. ואסור בממורת אסור
 בירשאלית. ואת דבעי
 מיבד דאצ"ג דס"ל לרב
 דאין קדושין תופסין מורה
 אבל דאין הולד ממור ולא
 פליג אמתיבא. ושמואל
 נמי אצ"ג דמספקא ליה
 אם קדושין תופסין בה
 אי לא מורה הוא דאין
 הכלל ממור (ואמנם)
 ממאי דאמר הכא דלאביי
 מספקא בשומרת יבם או
 כרב או בשמואל לא
 משמע הכי אלא משמע
 דהא ביהא תליא אם אין
 קדושין תופסין בה הולד
 ממור ואם קדושין תופסין
 בה הולד כשר:

מוסיפין לו. והא דלמך צנועה קטן (דף כה. וסס) בני חי
 ומוזני לאו בזכותא תליא מילתא אלא בזמנא תליא
 מילתא פשיטא דזכות גדול מועיל כדלמך בשבת (דף קט: וסס) אין
 מול לישראל ומיהו לא שכיח שיסתנה המול כדמוכח בתענית (דף
 כה.) גבי עובדא דר"א בן פדת:
משלכו הוסיפו לו. וקרי ליה
 תוספת לפי מה שנגזר
 לפחות ע"י עון והא דלמך בפ"ק
 דהגינה (דף ז: וסס) גבי איתמא
 מגדלג נשיא כי חזינן לורבא מרבנן
 דמעבד אמיליה מוסיפין ליה אר"י
 דניחא אפילו לר"ע דאין זה תוספת
 כיון שנגזרו לשום אדם:

תדע שהרי נביא עומד. וא"ת
 והלא אם לא התפלל חזקיהו
 על עצמו היה מת והיתה נזוהא
 בטלה אלא ע"כ אין הניבא מתנבא
 אלא מה שראוי להיות אם לא היה
 חוטא א"כ היכי מוכח מכאן דמשלו
 הוסיפו לו אפי' לא הוסיפו לו משלו
 ומיה כבר כל שנותני שנגזרו לו מה
 שלא נתקיימה הנזוהא לפי שחטא
 ואילו לא חטא ונשא אשה צנינים
 הראשונים היה מוליד ואר"י בשמא
 הדורות נגזרו להוליד באתו הזמן
 ובאתו הפרק שהם נולדים ושני
 התוספת נגזרו לו להוליד מנשה:
שנה רבי משנה שאינה צריכה.
 פ"ה דזיל קרי צי רב הוא וקשה
 דצנמה מקומות שונה התנא מה
 שצפוק צנינים ועוד דגרשה ומהא
 מותר בלתי צנינים לערערה למדקא
 לא מתא אסירא ללא כתיב צנינים
 ודרשין לה בפ"ק (דף ט: וסס) מעליה
 צנינה כל שצנינה אפילו נגדשה אלא
 נראה לר"י דיצמתו היא מנשה שאין
 צריכה דכיון דתנא אשמו כ"ש יצמתו א':

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא
 מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר
 בעילה ולא חליצה אחר חליצה והכמים
 אומרים איש גט אחר גט ויש מאמר אחר
 מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה
 כלום יציד עשה מאמר ביבמתו ונתן לה
 גט צריכה הימנו חליצה עשה מאמר וחליצה
 צריכה הימנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו
 כמצותה הנתן גט ועשה מאמר צריכה גט
 וחליצה נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה נתן
 גט וחליץ אין אחר חליצה כלום חליץ ועשה
 מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר
 נתן גט וחליץ אין אחר חליצה כלום
 אהת

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל. אין מאמר אחר מאמר. אפי' כרבנן דרבי
 עקיבא אצ"ג דקידושין לדידהו תופסין צנינים לאוין ותפסי
 קידושין אחר ציאה התם הוא משום דהו' קדושין דלוריתא דע"י
 ציאה פקעה זיקא אכל הכא שהיא זקוקה לו אין לו לתפוס אלא
 מדרבנן ולא תקון רבנן שהיא מאמר אחר מאמר ולהכי לא קאמר
 בגמרא עלה זו דברי ר' עקיבא ולא כמו שפי' ריב"ז דר"ג כר"ע:
ולא בעי'ה אחר בעי'ה. היינו אחר ציאה אכל אחר
 בעי'ה פסולה כגון ציאה שאחר הגט יש אחריה ציאה כי היכי
 דיש אחריה מאמר כמו שאפרש בגמ'. **ולא** חליצה אחר חליצה.
 היינו אפילו אחר חליצה פסולה: **עשה** מאמר ביבמתו ונתן לה
 גט צריכה חליצה. היינו צנתן גט סתם אף לזיקתו אכל אם לא
 גט למאמרו שריא אף ליבם דלמך צפ' ד' אהין (לעיל דף ג:).
 דהותרה אפי' היא דמאי דעבד שקליה: **עשה** מאמר וחליץ
 צריכה גט למאמרו שכן ולא מני ליה אלא היכא דלמך חליצה אין
 ריך לעשות כלום: **חליץ ועשה** מאמר בו'. אומר חליצה לא
 הוה לריך למיתמי כלל דכיון דתנא נתן גט וחליץ אין אחר חליצה
 כלום אצ"ג שהיא חליצה פסולה כ"ש דלמך חליצה כשירה אין
 אחריה כלום אלא כל העניינים שונה:

עשה
 ואצ"ג דחליצה פסולה היא דאי הוה צני לייבומי לא מני
 ואפ"ה דמיא לגמרי ואין אחריה כלום דאי הדר ומקדש לה במאמר או ציאה לא צנינן גט וכדרי עקיבא דלמך אין קידושין תופסין
 צנינים לאוין והכי מפרש בגמ' דמתני' ר"ע היא: **חליץ ועשה** זה מאמר. או נתן גט אחר חליצה או צעל אחר חליצה אינו כלום כדמני
 בסופא א"כ אחר חליצה כלום שאין מאמר וציאה תופסין אין אחר חליצה לא הוה ריך למיתמי לאשמועינן
 דאין כלום דלמאי ליהי ליתמורי בקרובותיה הא מיתסר וקאי מחמת חליצה אלא אפי' דבעי למיתמי גט דלמך צנינים או צעל ועשה
 מאמר ונתן גט לאשמועינן דאין לחמך ציאה כלום זיקת יבומים ובהאי גט סגי ליה צעל חליצה תנא נמי גט דלמך חליצה והכי מפרש
 בגמ' [ג:] או צעל ועשה מאמר. או נתן גט אחר ציאה או חליץ אחר ציאה כלום זיקת יבומים דגט שנתן אחר ציאה מגרש
 לה כאשתו גמורה ולא צעיל חליצה ואם רצה להחזיר מחזירה וחליצה שעשה אחר ציאה אינה מועלת כלום דאין עליה זיקת יבומין. ומאמר
 דלמיתמי דמי דמאי קעביד הא מיתסר וקאי בקרובותיה אלא אידי דתנא רישא חליץ ועשה מאמר דלמך לאשמועינן כר' עקיבא דאין
 קידושין תופסין בחלולתו תנא נמי צעל ועשה מאמר והכי מפרש בגמ' [ס:] אין אחר חליצה כלום. ארישא קאי וכדפרישית לעיל.
 ואלישנא דסיפא דקתני או צעל ועשה מאמר או נתן גט וחליץ הוה שייך למיתמי אין אחר חליצה כלום ובגמרא [ס:] קא צעיל ליה:

שני דורות. שנים שפוסקין לאדם צענת לידמו: **וגה** מוסיפין לו.
 והאי אמלגא לשון תוספת הוא: משלו הוסיפו לו. אלא שמתחלה היו
 רוצים לפחות משני: **פדע**. שמתחלה כשגולד נפקסו לו כל אותו
 תוספת: **שהרי ציאה נתנבא**. צנימי ירצעם שנים הרבה קודם הנה
 בן גולד צנימי דוד יאשיהו שמו וצענת
 חליו של חזקיהו עדיין לא גולד מנשה
 שמוננו ילא יאשיהו הוא אומר צענת
 חליו גזרו לפחות משני וכשזכה
 השלימו לו: **משנה שאינה זריכה**.
 דזיל קרי צי רב הוא עליה צנינה (א) שלא
 נאסרה אחותה אלא צנינה:

הדרן עלך החולץ

רבן גמליאל אומר. סדר משנה זו
 שלא תטעה לשבש הגירסא
 שצנפרים סדר יבם אחד ויבמה אחת
 תחלה מפרש דין גט וחליצה וציאה
 שאחר מאמר ואח"כ מפרש דין מאמר
 וציאה וחליצה שאחר הגט ואח"כ דין
 מאמר וגט וציאה שאחר החליצה
 ואח"כ דין מאמר וגט וחליצה שאחר
 הציאה וכן סדר יבם א' ושתי יבמות:

אין גט אחר גט. שתי יבמות לאדם
 אחד מנא אחד ונתן גט לו וגט לו
 אינו אסור בקרובות שניה דאי קמא
 אהני הא פקעה זיקה דתרווייהו והו'
 כמגרש נכרית ואי קמא לא אהני
 למידימי בתרא נמי לא אהני והלכך
 לאו גרושתו היא. וכן שני יבמין ליבמה
 אחת ונתן זה גט וזה הגט האחרון אינו
 כלום מותר בקרובותיה וטעמא
 כדפרישית: **ולא מאמר אחר מאמר**.
 צין ציבם אחד לשתי יבמות צין שני
 יבמים ליבמה אחת האחרון אין כלום
 לפסול את הראשונה עליו ואינה זריכה
 הימנו גט ולא ליאסר בקרובות
 שהינה: **ולא ציאה אחר ציאה**.
 צא על זו וחזר וצא הוא או אחיו

על צריכה ציאה זנות צעלמא הוא
 גט אחר גט. דקמא לא דחה לגמרי הלכך אכתי איכא פלגא זיקה
 דהא ציאה חליצה הלכך אהני בתרא והו"א גרושתו ואסור בקרובותיה:
ציאה. לאו אפלוגתא קאי אלא מלתא צנפיה נפשה היא וציבם אחד
 ואיבמה אחת קאי והכי קאמר כיצד דין יבם ויבמה והכי מפרש בגמ' (ז):
זריכה הימנו חליצה. ואם רצה לכונוס לא יכונוס דכיון דתחמיל
 צגירושין קיימא עליה צלא ציבנה: **זריכה הימנו גט**. דחליצה אפקעתה
 לזיקתה וצני לא לאפקועי קדושין דליה דחליצה לא מפקעת קדושין:
היו זו כמלוסה. מפרש בגמרא (ח) אף זו כמלוסה: **נתן גט ועשה**
מאמר. באתוה יבמה עזמה אפי' ר"ג מודה דיש מאמר אחר הגט
 דמספקא ליה אי גט דחי אי לא ודלמא גט לא דחי ואהני מאמר
 יבמין זה וכ"ש לרבנן דלמרי גט דוחה קת ומשייר קת אהני מאמר
 למיקעי שירא דגט וריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו ויבומי לא
 דמוגט קמא קיימא עליה צלא ציבנה: **נתן גט ובעל** אסור לקיימה
 דקמה עליה צלא ציבנה וזריכה גט לציאתו וחליצה לזיקתו. גט לציאתו
 ואפילו לר' עקיבא דלמך (לעיל י:) אין קידושין תופסין צנינים לאוין דהא הך
 מתני' כולה ר' עקיבא היא כדמפרש בגמ' (ט) הכא מודי דתפסי
 קידושי ציאה דגט לאו כחליצה דמי (א) לאפקועי כולה זיקה הלכך
 לא עמדה עליו צלאו גמור: **וחליצה**. לזיקתו. ובגט לחודיה לא
 מפתרא (ו) (ז) [וכמו] שאחר כונס את יבמתו שיכול לפטורה בגט משום

הדרן עלך החולץ

תוס' חר מקבא' (המשך)
 דלא בעין שאר ההכל
 מודים דקא' הכא אביבא
 דר' עקיבא דמתני' דבעי
 שאר קאמר ולייריה אין
 הולד ממור ואצ"ג דכתיב
 לא תהיה לא מפרשין
 מניה דלא תפסי בה
 קדושי וללאו הוא דאתא.
 והכי איתא בפ' אהש
 [רבנן] דתניא תנא דר"ע
 דאמר אין קדושי תופסי
 בחיביב לאוין אבל חביבא
 אין ממור מיבמה. ולימא
 אין ממור מחיביב לאוין
 האי תנא דר"מ הוא דאמר
 מחיביב לאוין דהוא הו'
 ממור מחיביב לאוין גירדי
 לא הו' ממור (ז) ורבנן
 דאמרין אין קדושין תופסי
 איבא למימר דרב תנא
 הוא ופליג אצ"ג אמר (ז)
 לך רב הונא אבא דאמר
 ביבמה כה"ג דתנינן ע"י
 את מקודשת לי ע"מ
 שיהלוצי לך יבמך וכו'
 אינה מקודשת אלמא אין
 קדושין תופסין ביבמה
 שאילו הו' קדושין תופסין
 ביבמה לא הו' דבר שלא
 ב"ל. וס"ל לרב הונא
 מהתוקמה ההם מחיביב
 כרימ' דהא לרי"מ אדם
 מקנה דש"ל ב"ל דה"א
 קונם שאני עושה לפיך
 א"צ להפר ר"מ אומר

(א) ל' וכו' דלמך קמין (ב')
 (ז) קדושין תופסין צנינים.
 (ח) צ"ל אמר לך רב אלא
 דלמך כתיב מנא יבמה כה"א
 דמתיק בקדושי (ט').